Fighting false news narratives

БЕСМРТНИОТ ПОЛК КАКО КОПЈЕ НА ОСТРАТА МОЌ - SHARP POWER НА КРЕМЉ ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА НА ДЕНОТ НА ПОБЕДАТА

Мај 2022

СОДРЖИНА

3 КОНТЕКСТ

5 ГЛАВНИ НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ

6 МЕТОДОЛОГИЈА

7 БЕСМРТЕН ПОЛК

8 ВОВЕД: БЕСМРТНИОТ ПОЛК ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

- 9 2016: ИНИЦИЈАЦИЈА НА БЕСМРТНИОТ ПОЛК КАКО ДЕЛ ОД АКТИВНОСТИТЕ ВО ПРОСЛАВАТА И ПРВАТА КОЛУМНА ОД СТРАНА НА РУСКИОТ АМБАСАДОР ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
- 11 2017: ВКЛУЧУВАЊЕ НА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО, АКАДЕМИЈАТА И СИМБОЛИЗМОТ
- 13 2018: ЦРКВАТА ЗА ПРВПАТ СТАНУВА ДЕЛ ОД ОФИЦИЈАЛНАТА ПРОГРАМА
- 15 2019: ДОМАШНИТЕ ПОЛИТИЧАРИ ДЕЛ ОД ПРОСЛАВАТА НА БЕСМРТНИОТ ПОЛК И ПРОШИРУВАЊЕ НА ГЕОГРАФСКИОТ ОПСЕГ НА НАСТАНИТЕ ВО ПРОГРАМАТА
- 17 2020: ОДДАВАЊЕ ПОЧИТ НА ДВАЈЦАТА ПАДНАТИ РУСКИ ВОЈНИЦИ ЗА ВРЕМЕ НА ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА И УШТЕ ЕДНА ОТВОРЕНА ПРОМОЦИЈА НА ВРСКИТЕ СО ДОМАШНИТЕ ПОЛИТИЧАРИ
- 21 2021: “ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ТРАДИЦИИТЕ“ И НОВИ НАПАДИ ОД СТРАНА НА АМБАСАДОРОТ БЕЗДНИКИН ВРЗ УКРАИНА, ПОЛСКА И БАЛТИЧКИТЕ ЗЕМЈИ
- 23 2022: ЗГОЛЕМЕН ФОКУС ВРЗ СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ПРОСЛЕДЕН СО КУЛМИНАЦИЈА ВО ДЕЗИНФОРМАЦИИТЕ “НИЕ НЕ СМЕ АГРЕСОРИ, ТУКУ ОСЛОБОДИТЕЛИ“

27 ИЗВОРИ

© 2022 Граѓанска асоцијација МОСТ/Борба против лажни вести и наративи (FN)

Директни прашања до: Граѓанска асоцијација МОСТ/Борба против лажни вести и наративи (FN)
Париска 12, 1020 Скопје
Република Северна Македонија
E-mail: most@most.org.mk

Програмски менаџер и уредник: Росана Алексоска
Автори: Росана Алексоска, Дарко Алексов, Златко Димитриоски и Живко Мицкоски
Дизајн: Марина Стојмирова
Извор за фотографијата на насловната страница: twitter.com/Liveuamap, wilsoncenter.org, hiclipart.com

Мислењата, наодите и заклучоците или препораките искажани во оваа студија се на спроведувачите/авторите и не мора да значи дека ги одразуваат оние на донаторите на проектот FN.

КОНТЕКСТ

Покрај традиционалниот „фестивал на автократија и пропаганда“ кој го спроведува Кремљ на Денот на победата во Големата војна, 9 мај веќе традиционално се прославува од Амбасадата на Руската Федерација во Северна Македонија. Повеќе настани се организираат за да се одбележи „руската победа“ во „Големата војна. Истражувањето се занимава со различните алатки кои се користат од Руската амбасада и нејзините проксија во Северна Македонија, со цел да се промовира Русија како моќна земја и „нормален“ член на меѓународната заедница, што пак претставува обид за прикривање на одредени важни факти вистинската улога на СССР на почетокот на Втората светска војна (ВСВ), како и прикажување на репресивниот и автократски режим во Русија како вредност. Дополнително, се истражува дали т.н. културни настани и настани кои спаѓаат во „јавна дипломатија“ ја преминуваат линијата, и од „мека моќ“ преминуваат во „sharp power“[1]. Меката моќ претставува способност да се постигнат посакуваните резултати преку привлекување, наместо преку принуда[2], додека пак „острата моќ - sharp power“, како што е дефинирана во студијата *„Од ‘мека моќ’ кон ‘остра моќ* - sharp power*’*“ на Националниот фонд за демократија (NED), претставува авторитарно влијание во странски земји. „Sharp power“ се развива околу концептот во кој авторитарните режими кои дома ја потиснуваат слободата на говор и не ги почитуваат човековите права, а во исто време ги злоупотребуваат овие принципи кон кои се придржуваат отворените демократски општества со цел да се промовираат и да го наметнат своето влијание врз нив. Со други зборови, *„обидите за авторитарно влијание се ‘sharp’ во смисла дека тие ја прободуваат, пенетрираат или перфорираат информациската околина во таргетираните земји. Во немилосрдниот нов натпревар кој се води меѓу автократските и демократските земји, на техниките на ‘sharp power’ на репресивните режими треба да се гледа како на врвот на нивниот бодеж – или нивниот шприц. Овие режими не се обидуваат по секоја цена да ‘ги освојат срцата и умовите’, што е вообичаено за активностите на ‘меката моќ’, туку во секој случај сакаат да ги менаџираат нивните целни публики преку манипулирање или контаминирање на информациите кои доаѓаат до нив*“, се вели во студијата.

---

[1] Национален фонд за демократија, „Од *‘мека моќ’ кон ‘sharp power’ – подемот на авторитарното влијание во демократскиот свет,* https://www.ned.org/wp-content/uploads/2017/12/Executive-Summary-Sharp-Power-Rising-Authoritarian-Influence.pdf

[2] Џозеф Нај, *Мека моќ: потеклото и политичкиот развој на еден концепт*, 2017, https://www.nature.com/articles/palcomms20178

Авторитарното и опресивно однесување на Русија дома во многу случаи ја прави информацијата која излегува од овие држави ограничена и цензурирана. Ова креира солидна почва за дезинформации и пропаганда кои ја величаат Русија, односно нејзиниот опресивен и авторитарен режим го прикажуваат во позитивно светло, како еднаков или дури и подобар од отворените општества и демократии.

Кога на настаните/статиите/дезинформациите се гледа одделно, подемот на авторитарното влијание во ранливи демократски општества[3] како што е македонското и не изгледа толку влијателен и опасен. Сепак, кога се анализира на сеопфатен и систематичен начин, тогаш се гледа неговиот разорен потенцијал за креирање дисторзија во општествата. Студијата на НЕД нагласува дека во општества кои се потпираат на нивниот словенски идентитет и на православието, Русија е насочена кон поддршка на наративите преку различни канали, како што се медиумите, академијата, граѓанското општество, културата и дури и заедницата на одлучувачи и креатори на политики, со цел да ги промовира нејзините наративи кои се во насока на интересите на Кремљ. Дополнително, истражувачите откриле дека во Словачка на пример, руското влијание ги вовлекува граѓаните во концептот на споделени вредности со словенските и православни браќа од Русија, а дека се нема ништо заедничко со западниот свет и САД, што е на иста линија со опозицијата кон ЕУ и НАТО. Во Северна Македонија се забележува сличен тренд низ призмата на прославата на Денот на победата, односно културните настани во повеќедневните програми на Амбасадата, како и настанот кој за првпат е забележан во 2017 година – Бесмртниот полк.

Од 2014 година, Русија е во остра и отворена конфронтација со Украина и Западот поради нелегалната анексија на Крим, Украина. Имајќи го предвид фактот дека оттогаш рускиот авторитарен режим стана „поопресивен дома и поагресивен надвор“[4], ова истражување се занимава со тоа како Русија ја аплицира оваа агресивност надвор, во случајов во Северна Македонија, и кои се главните настани и канали за таквите активности.

Покрај на „културните“ настани, ова истражување се фокусира и на маршот на Бесмртниот полк од 2017 година па наваму, кога за првпат беше вклучен во програмата за прослава на „Денот на победата во Големата татковинска војна“ на Амбасадата на Руската Федерација во Северна Македонија.

---

[3] Индекс на ранливост – мерење на ранливоста кон странско штетно влијание, GLOBSEC http://www.vulnerabilityindex.org/

[4] https://athina984.gr/2021/10/20/gg-nato-i-rosia-echei-ginei-pio-katapiestiki-sto-esoteriko-kai-pio-epithetiki-sto-exoteriko/

ГЛАВНИ НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ

- Маршот на Бесмртниот полк за првпат се организираше во Северна Македонија во 2017 година. Сепак, граѓаните беа изложени на Бесмртниот полк една година порано. При неговата прослава се користат голем дел од главните елементи на „sharp power“, како што се величањето на патриотизмот на Русија и промовирањето на воените победи на Русија преку културни настан. Дополнителни елементи кои се користат се заедничкото словенско потекло, православието, како и концептот на авторитарно владеење (илиберална демократија).
- Настанот се користи како можност за ревизија на историјата преку изврТување на историските факти и праќање пораки со агресивна реторика преку колумни на руските амбасадори и дипломати кои ги сумираат и адаптираат пораките на Путин на домашниот контекст.
- Активностите, однесувањето и наративите кои ја промовираат идејата дека Македонците споделуваат исти вредности со Русите (кои не се вредности на Западот/ЕУ/САД) придонесуваат кон перцепцијата дека постои голема опозиција кон евроинтеграциskиот процес и членството во НАТО. Ова се прави на прикриен начин, со што обичните граѓани се измамени дека оваа „домашна опозиција“ кон овие стратешки национални интереси е органска/автентична.
- Симболизмот, како еден од главните елементи на прирачникот за пропаганда, влијание и дезинформации на Кремљ, се гледа преку присуството на Ноќните волци, како и преку оддавањето почит на двајцата загинати руски војници кои учествувале во воените акции во Северна Македонија. Ова се прави за да се прикаже дека Русија и помогнала на Северна Македонија за време на Втората светска војна.
- Вклучувањето на домашните граѓански организации за македонско-руско пријателство, како и академијата – Меѓународниот славјански универзитет „Гаврило Романович Державин“, локални политичари, бизниси со руски капитал и црквата, ја прави прославата на Бесмртниот полк целосна операција за влијание која спаѓа во концептот на sharp power.
- Во периодот 2015-2022, програмата на Руската амбасада и нејзините проксија за прославата на 9 Мај – Денот на победата се прошири не само во однос на содржината, туку и географски, а го зголеми и својот опсег и ги прошири своите целни групи.
- Прославата на Денот на победата во 2022 година која се случи за време на агресијата врз Украина и злосторствата извршени во оваа земја беше искористена за да се шират наративите на Кремљ кои се комплетно спротивни на вистината, што претставува обид за оправдување на неиспровоцираната војна по избор на Путин со Украина.

- Руската агресивна реторика кон нејзините соседни држави – Балтичките земји, Украина, но и Полска, присутна во говорите на Путин, им е сервирана и на граѓаните на Северна Македонија. Лажните наративи за неонацизмот кои се присутни во таргетираните земји се само уште еден доказ за тоа како со секоја изминатата година Русија ја зголемуваше агресијата во реториката. Од аспект на руската агресија врз Украина, анализата покажува дека покрај "подготвувањето" на своите граѓани, руските претставници во Северна Македонија ги "подготвуваа" и македонските граѓани преку промовирање на лажни наративи за неонацизмот. Генерализацијата е една од техниките која што Кремљ редовно ја употребува за оцрнување на цели нации и држави, со цел оправдување на своите политики и агресии во 21 век!
- Преку операциите за промоција на Бесмртниот полк, Русија исто така го проширува опсегот на концептот на "споделени вредности", обидувајќи се да го придобие и монополизира антифашистичкото расположение на граѓаните на Северна Македонија како и нивното учество во Втората светска војна.
- На граѓаните на Северна Македонија им се наметнува наративот дека Русија е најзаслужна за победата над фашизмот во Втората светска војна. На овој начин се врши поделба на населението на една млада и ранлива демократија, преку фактот што комплетно го занемаруваат и игнорираат придонесот на западните сојузници. Ова претставува сериозна информациска дисторзија за која сведочиме секоја година на 9-ти мај. Во оваа смисла, особено загрижува фактот што во оваа операција за влијание се злоупотребуваат и алатки кои вклучуваат деца од основно училиште. На овој начин Русија влијае врз одржување на позитивната перцепција за неа, односно го наметнува својот светоглед врз социјалниот контекст во Северна Македонија.

МЕТОДОЛОГИЈА

Имајќи предвид дека руското влијание преку „sharp power" се приспособува и се аплицира на различни начини во различни земји, истражувањето се занимава со неколку главни елементи на руското/авторитарното влијание преку „sharp power", на начинот на кој што тоа е искористено во случајот на Словачка.Во анализата се користени техники за истражување кои се отворени за употреба, со цел да се соберат податоци за активностите на Руската амбасада и нејзините проксија поврзани со прославата на Денот на победата. Период кој е предмет на истражување е 1-10 мај за секоја од годините во периодот 2015-2022. Истражувањето се занимава со тоа до кое ниво настаните кои се организираат по повод прославата на Денот на победата во Северна Македонија се фокусираат на (1) величањето на патриотизмот на Русија и нејзината воена надмоќ; (2) промовирањето на наследството од воените победи на Русија во Големата

татковинска војна; (3) промовирањето на заедничките словенски лингвистички и културни корени; (4) промовирањето на вредностите на „ авторитарното владеење (илибералната демократија)[5], вклучувајќи го семејството, традицијата и религијата и (5) промовирањето на „православното братство“, т.е. духовната улога на православната црква, односно Руската православна црква. Анализата исто така истражува дали во таквите активности се вклучени компонентите кои го помагаат „продорот на острата моќ - sharp power“. Ова се различни домашни актери, т.е. руски проксија во форма на граѓански организации за македонско-руско пријателство, организации на руски сонародници во Северна Македонија, академски институции/универзитети, компании/бизниси, како и локални политичари и црквата. За потребите на истражувањето беше извршена и анализа на објавените говори и колумни на руски функционери, вклучувајќи го и Путин.

БЕСМРТЕН ПОЛК

Контроверзата и политичкото киднапирање на идејата за Бесмртниот полк[6] е предмет на долгогодишни анализи и дебати. Таа за првпат е спроведена од група ветерани во 2012 во Томск, а во првиот марш учествувале 2.000 ветерани или вкупно 6.000 лица. Во 2012, Кремљ брзо ја краде оваа идеја и ја развива во една од главните алатки за ревизија на историјата и прикривање на гревовите на СССР во однос на фактите и настаните што се случиле во периодот 1939-1941 за време на Втората светска војна. Дополнително, Бесмртниот полк стана официјален испраќач на пораката за единство, храброст и жртвување кон семејството, лојалност кон татковината, или, како што тоа го прикажа Путин во неговиот говор на парадата за Денот на победата во 2018 година: *„9-ти мај ги обединува генерациите преку историја на храброст. Секое семејство има свои херои, кои живеат во нашите срца. Тие се со нас сега во редовите на Бесмртниот полк*“[7]. Ова е прв говор во кој Путин го споменува Бесмртниот полк, при што го додава и следното: *„Ги паметиме трагедиите на двете светски војни; историските лекции не ни даваат да „ослепиме“. Новите закани ги имаат истите стари грди карактеристики: себичност и нетолеранција, агресивен национализам и полагање право на ексклузивност. Ние сме свесни за сериозноста на овие закани*“. Ова беше првпат после нелегалната анексија на Крим Путин да испрати така силни пораки, и тие се комбинирани со Бесмртниот полк.

---

[5] Марлен Ларуел, *Разбирање на илиберализмот на Русија,* Journal of Democracy, бр. 31, стр. 115-129

[6] Мира Милошевиќ-Јуаристи, *Бесмртен полк: гордоста и предрасудите на Русија*, Кралски институт Елкано, 27 септември 2018, https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/the-immortal-regiment-the-pride-and-prejudice-of-russia/

[7] Владимир Путин, *говор на парадата по повод Денот на победата во 2018 година,* http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/57436

Додека во неговата рана фаза, настанот сè уште беше фокусиран само на Русија и нејзините градови, и беше комплетно финансиран и организиран од Кремљ, во последните големи, како дел од прославата на Кремљ на „Денот на победата во Големата татковинска војна“, тој се прошири надвор од границите на Русија, стана глобален и се одржува во скоро 80 земји низ светот. Првично, цел на овој настан беа земјите во блиското соседство на Русија кои припаѓаа на поранешниот Советски Сојуз. Една од земјите каде овој настан е многу добро прикажан е Грузија[8]. Сепак, и балканските држави не се имуни на Бесмртниот полк. Србија и Северна Македонија беа првите кои го прифатија „големото значење“ на овој настан. Во Србија, овој настан за првпат се одржува во 2017 година во Ниш, а во подоцнежните години се прошири низ повеќе градови низ државата. И во Северна Македонија овој концепт за првпат е дел од официјалната програма во 2017 година во вид на марш одржан во Скопје и Битола.

ВОВЕД: БЕСМРТНИОТ ПОЛК ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Хор изведува руски воени песни, плато пред СЦ Јане Сандански, Скопје, 9 мај 2015. Извор: Фејсбук

Истражувањето покажа дека првите корени на Бесмртниот полк во Северна Македонија датираат од **2015 година**, кога е отворен јутјуб-каналот „Македонски бесмртен полк“[9]. Каналот содржи неколку видеа чија содржина варира од стари македонски патриотски песни до пропагандистички видеа кои потекнуваат од Русија. Последното видео на овој канал е од пред 5 години.

Што се однесува до прославата во 2015 година, програмата беше следна: 5 мај, отворање на изложба на историски документи насловена „Победата над фашизмот: како беше остварена“ – Национална универзитетска библиотека; 8 мај, недела на филм „Руски воен филм“ – Кинотека; и 9 мај, концерт „УРА до победа“, на кој биле изведени руски популарни воени песни. Треба да се истакне дека во споредба со

[8] *„Големата татковинска војна“ на Путин во карантин*, Mythdetector, 2020, https://mythdetector.ge/en/putin-s-great-patriotic-war-in-quarantine/

[9] Јутјуб-канал „Македонски бесмртен полк“, https://www.youtube.com/channel/UCmZhyvEqbDYz2-jQbbOXuwg/about

годините после 2016, програмата е прилично скромна, што може да се објасни со политичките превирања кои се одвиваа во Северна Македонија во тој период.

Главни заклучоци од прославата во 2015 година

Ако се анализира содржината и се направи квалитативен преглед на темите и природата на настаните, може да се подвлече дека се користат некои од главните елементи на „sharp power", т.е. величање на рускиот патриотизам и промовирање на воените победи на Русија преку културни настани.

2016: ИНИЦИЈАЦИЈА НА БЕСМРТНИОТ ПОЛК КАКО ДЕЛ ОД АКТИВНОСТИТЕ ВО ПРОСЛАВАТА И ПРВАТА КОЛУМНА ОД СТРАНА НА РУСКИОТ АМБАСАДОР ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Во **2016 година**, концептот на Бесмртниот полк е претставен за првпат на прикриен начин. На 8 мај, како дел од културната програма за одбележување на Денот на победата на Руската амбасада, беше организиран концерт на платото пред хотел Русија, Скопје. Концертот беше одржан под слоганот „За да се памти", и на кој беа изведени популарни руски воени песни од македонски изведувачи. Настанот, како и целата програма за одбележување на Денот на победата беа поддржани и на нив учествуваа граѓанските организации за македонско-руско пријателство и на руски сонародници, како што се Озарение, Славјанка, Чајка и МиР – сите дел од Националниот совет на руски сонародници во Северна Македонија[10]. Во рамките на овој настан, на видео-слајдер на голем екран беа прикажани фотографии на Македонци и Руси кои се бореле против фашизмот во Втората светска војна.. Овие фотографии беа обезбедени од Сојуз на борците на НОБ во Македонија, македонски граѓани, како и од Меморијалниот центар на холокаустот на Евреите во Скопје. Ова е првиот официјален настан во рамките на прославата на Денот на победата на кој Бесмртниот полк им беше претставен на македонските граѓани.

Олег Шчербак, амбасадор на Руската Федерација во Северна Македонија на крајот од неговиот мандат, Скопје, 2018. Извор: Фејсбук

Прославата во 2016 година беше искористена од рускиот амбасадор кој објави колумна насловена „Празникот на победата на доброто над злото". Колумната беше објавена од Нова Македонија, но подоцна беше повлечена. Сепак, таа сè уште може да се најде на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Скопје[11]. Во

[10] http://www.rusmak.org.mk/
[11] Објава на официјалната фејсбук-страница на Амбасадата на Руската Федерација во Северна Македонија, 8 мај 2016, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/475973559270928

колумната, амбасадорот Шчербак ги засили и појасни дезинформативните наративи на Кремљ дека *„Западот ја ревидира историјата“*, со што ги изврте историските факти и направи многу опасен преседан. Тој исто така ги етикетираше украинскиот и полскиот народ како колаборационисти на фашистите, и подвлече дека ситуацијата во Летонија, Литванија и Естонија е исто така загрижувачка, бидејќи „поранешните офицери на СС“ се претставени како бранители на човековите права, додека пак ветераните од Втората светска кои се бореле против нацистичка Германија се судени. Овој наратив беше започнат во 2007 година од страна на Путин, во неговиот поздравен говор на Годишната конференција на Меѓународната еврејска заедница која се одржа во Москва[12].

Овие тврдења кои доаѓаат од дипломат не може да се сметаат за јавна дипломатија и истите иницираат мноштво дезинформативни наративи против САД и ЕУ, со што се амплифицира анти-САД и анти-ЕУ сентиментот и се поттикнуваат поделби помеѓу населението. Тоа исто така вклучува агресивност и заканувачки тон, што е уште една важна карактеристика на авторитарното влијание. Што се однесува до дисторзиите, нападите врз Полска, балтичките држави и особено Украина, и наводниот подем на неонацизмот, тие се уште еден начин за дефокусирање на јавноста од реалната ситуација, а тоа е дека Русија нелегално го анектира Крим, Украина во 2014 година, сметајќи го за интегрален дел од нејзината територија.

Друг аспект на гледање на овие дезинформации е тоа што се обидуваат да го прикријат вистинското учество на СССР во настаните што доведоа до почетокот на Втората светска војна. Потпишувањето на пактот Молотов-Рибентроп и неговите тајни протоколи во секој случај го карактеризираат СССР како еден од првите сојузници на Хитлер и нацистичка Германија во периодот пред почетокот на Втората светска војна. Пактот му овозможил на СССР да окупира половина од територијата на Полска, да изврши агресии врз Литванија, Летонија и Естонија и да заземе 11% од територијата на Финска, во согласност со Мировниот договор од Москва од 1940 година[13]. Покрај фактот што ова го забрза напредувањето на Хитлер, пактот Молотов-Рибентроп и неговите тајни протоколи исто така имаа економски придобивки и за СССР.

Колумната е исто така во насока на една од главните поенти на Путин од неговиот говор на парадата на Црвениот плоштад истата година, дека „некои сили“ [САД и ЕУ] сакаат унилатерален и униполарен свет, што е многу опасно. Ова исто така покажува уште еден важен тренд, а тоа е дека „она што Путин го кажува во неговите говори попрецизно се пренесува на терен од неговите дипломати“. Во неговата колумна, амбасадорот исто така зборува за големата победа на Русија и подвлекува дека Европа ѝ е должник на Русија до денешен ден. Механизмите, елементите и

---

[12] Владимир Путин, *Воведен говор на состанокот со членовите на извршниот комитет на Европскиот конгрес на Евреите,* 2007, http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24586
[13] *Комунистичкиот терор во Финска*, Естонски институт за историска меморија, https://communistcrimes.org/en/countries/finland#historical-introduction

активностите кои ја сочинуваат оваа операција за влијание се дел од концептот на остра моќ – sharp power.

Главни заклучоци од прославата во 2016 година

Покрај останатите настани, во 2016 година Бесмртниот полк за првпат им е претставен на граѓаните на Северна Македонија, а и за првпат има колумна на руски амбасадор која ги пренесува и ги зајакнува дезинформациите и дисторзиите кои се присутни во пораките испратени од страна на Путин. Ова е исто така година во која се забележува зголемена агресија насочена кон Украина, Полска и балтичките земји.

2017: ВКЛУЧУВАЊЕ НА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО, АКАДЕМИЈАТА И СИМБОЛИЗМОТ

Битола, 2 мај 2017 – Првиот марш на Бесмртниот полк организиран во Северна Македонија. Извор: Фејсбук

Во Северна Македонија, маршот на Бесмртниот полк за првпат се организира во **2017 година.** Маршови на Бесмртниот полк беа организирани на 2 мај во Битола, и на 6 мај во Скопје. Првиот настан беше организиран од Меѓународниот славјански универзитет „Државин“ и на него учествуваа околу 100 студенти, професори и граѓани.

Скопје, 6 мај 2017, поставен првиот Ѕид на сеќавањето. Извор: Фејсбук

Настанот во Скопје беше организиран на градскиот плоштад и на него учествуваа околу 300 граѓани, како што се наведува во соопштението за јавност на Руската амбасада. Двата настани беа придружени со културни настани. На 7 мај во Битола беше поставен „Ѕидот на сеќавањето“, додека пак во Скопје после маршот имаше проекција на филм. Дополнително, имаше неколку статии кои го најавија настанот, но, поради временската дистанца, статии кои се однесуваат на самиот настан не беа пронајдени.

Битола, 7 мај 2017, Рускиот амбасадор во Северна Македонија, Шчербак, и Ноќните волци, симболизам. Извор: Фејсбук

Во рамките на програмата од 2017 година беше организиран уште еден сет на „културни активности“. На 7 мај, почесниот конзул на Руската Федерација во Северна Македонија во Битола, Сергеј Самсоненко, организираше концерт насловен „Еден ден на војна“, на кој Ноќните волци – Македонија беа едни од главните учесници. Ова е важен елемент на „sharp power“, бидејќи Ноќните волци се симбол на Путин, а руската пропаганда се стреми да го користи симболизмот како алатка за спроведување наоперациите за влијание. Потоа, на 8 мај во Охрид беше организирана отворена изложба на фотографии „Патишта до победата“. Изложбата беше подготвена од Амбасадата, а како нејзина основа послужија архивски материјали од руската информативна агенција ТАСС. На 9 мај, во соработка со Руската амбасада, во Кинотеката на Северна Македонија во Скопје започна прикажување на руски воени филмови.

На 9 мај беше организиран настан во Битола, додека пак вториот секретар во Амбасадата, Алексеј Кривошеев објави колумна со наслов *„Заборавените лекции од историјата“*[14]. Во колумната, уште еднаш беа нагласени наративите дека „Крим е руски“ и „земјите од поранешниот СССР [кои беа окупирани од Русија во текот на Втората светска војна] се свртуваат кон неонацизмот“. Она што е уште поопасно е дека во рамките на колумната вториот секретар Кривошеев прави уште една дисторзија, а тоа е дека паднатите советски војници во Полска (приближно 600.000) се бореле за слобода на полскиот народ, со што се избегнува фактот дека во септември 1939 година, во координација со нацистичка Германија, Русија всушност окупирала половина од територијата на Полска. Едноставно, напорите да се прикаже Русија како „неутрална“ во периодот 1939-1941 остануваат императив[15]. Така, ова е втора година по ред во која дипломат објавува колумна во која пораките на Путин се „преведуваат“ за обичните граѓани во таргетираните земји. Во својот говор на Црвениот плоштад Путин го изјави следното: *„Лекциите од претходната војна бараат да бидеме будни. Руските вооружени сили се подготвени да се справат со било каква потенцијална агресија. Животот сам по себе бара од нас да го зголемиме нашиот одбранбен потенцијал. Сепак, за ефективна борба против*

[14] Алексеј Кривошеев, *Заборавените лекции од историјата*, Нова Македонија, 9 мај 2017, https://macedonia.mid.ru/web/macedonia_mc/vesti-od-ambasadata/-/asset_publisher/FYWz9cyhL1gT/content/zaboravenite-lekcii-od-istorijata-kolumna-na-vtor-sekretar-vo-ambasadata-g-din-aleksej-krivoseev-objavena-vo-nova-makedonija-09-05-2017
[15] *Руските наративи за Втората светска војна*, Борба против лажни вести и наративи, 23 март 2022, https://f2n2.mk/ruskite-narativi-za-vtorata-svetska-vojna-vo-uchebnicite-po-istorija-vo-severna-makedonija/

тероризмот, екстремизмот, неонацизмот и останатите закани потребна е консолидација на светската заедница“. Ова е само уште еден маневар во тактиката на Кремљ да ги изврти фактите преку агресивна реторика. Во 2021 година, Алексеј Кривошеев, кој во моментот ја извршуваше функцијата втор секретар во Руската амбасада во Албанија, беше прогласен за *персона нон грата* од албанските власти и му беше даден рок од 72 часа да ја напушти државата[16].

Главни заклучоци од прославата во 2017 година

Како што може да се види, присутни се сите главни карактеристики и елементи на руската „sharp power“ – фотографиите, филмовите (го промовираат наследството од победата на Русија врз нацистите како ексклузивна заслуга на Русија), Бесмртниот полк (ги промовира патриотизмот и национализмот на Русија), колумните (ги извртуваат историските факти и ги прилагодуваат и засилуваат пораките на Путин на локално ниво), концертите (ја величаат победата на Русија и преку песните го промовираат рускиот јазик), како и употребата на агресивна реторика кон пријателските земји на Северна Македонија. Кога на сето ова ќе се додаде вклученоста на домашните граѓански организации за македонско-руско пријателство, како и академијата – Меѓународниот славјански универзитет „Државин“, станува јасно дека се спроведува целосна операција за влијание, која спаѓа во концептот на „sharp power“. Една од целите на оваа операција за влијание е величањето и промовирањето на авторитарните (илиберални) вредности, со што се поткопуваат демократските принципи.

2018: ЦРКВАТА ЗА ПРВПАТ СТАНУВА ДЕЛ ОД ОФИЦИЈАЛНАТА ПРОГРАМА

Скопје, 5 мај 2018. Извор: Фејсбук

Настанот „Бесмртен полк“ во **2018 година** беше организиран на 5 мај во Скопје, каде беше поставен „Ѕидот на сеќавањето“, на којшто ветераните и заинтересираните граѓани можеа да поставуваат фотографии од нивните блиски кои биле дел од антифашистичкиот фронт. Руската амбасада во Скопје најави дека на 5 мај настанот „Бесмртен полк“ ќе се одржи во Скопје, додека пак во Битола на 9 мај. Настанот во Скопје беше организиран на платото од хотел Русија, Скопје, чиј сопственик е контроверзниот руски бизнисмен и почесен конзул на Русија во Северна Македонија, Сергеј Самсоненко.

[16] https://time.mk/c/0b00e0c8fa/albanija-vo-poslednite-tri-godini-nad-60-stranski-drzavjani-megju-niv-i-diplomati-proglaseni-za-persona-non-grata.html

Битола, 9 мај 2018. Извор: Фејсбук

Настанот во Битола повторно беше организиран од МСУ „Државин“, кој е лоциран во Свети Николе, а има кампус и Битола. Овој пат, во споредба со претходнат година, учествуваа студенти од универзитетот, но исто така и студенти од руските универзитети во Тамбов и Липек, како и претставници на Регионалното здружение за македонско-руско пријателство „А.А. Ростковски“ од Битола[17] и „Сојузот на здруженија за македонско-руско пријателство во Р. Македонија“

Покрај овие два настани во рамките на програмата на Амбасадата и вклученоста на разни здруженија за македонско-руско пријателство и академијата, бројот на настани се зголеми. Беше организирана серија концерти низ државата од различни субјекти, како што се Општина Струмица и МСУ „Државин“ во Свети Николе, каде беа изложени фотографии од деца од градинка, придружени со нивните мисли за Победата во Големата војна. Покрај „традиционалните прослави“ во Битола и Скопје во минатото, оваа година во програмата беа вклучени и Свети Николе, Струмица и Прилеп. Во Прилеп беше вклучен локалниот огранок на Здружението за македонско-руско пријателство, а рускиот амбасадор положи цвеќе на Могилата на непобедените. Вклучувањето на Могилата на непобедените има голема симболика, затоа што е еден од најголемите и најзначајните споменици од Втората светска војна изграден во 1961 година[18], а Прилеп е еден од градовите кој беше прогласен за град-херој во СФР Југославија.

Скопје, 5 мај 2018. Извор: Фејсбук

На 5 мај, во параклисот Св. Ѓорѓи Победоносец во Скопје, лоциран до црквата која што се гради во руски стил а чиј што Ктитор е Сергеј Самсоненко, беше одржана религиозна церемонија за паднатите во Втората светска војна. Со молебенот раководел настојателот на Подворјето на Руската Православна Црква во

[17] https://msu.edu.mk/25-godishen-jubilej-na-zdruzhenieto-za-makedonsko-rusko-prijatelstvo-a-a-rostkovski-od-bitola/
[18] http://www.prilepinfo.mk/mk/muzei/mogila-na-nepobedenite

Софија, Архимандритот Васијан[19] а присутен бил и уште еден претставник на Руската Православна Црква. На настанот беа присутни рускиот амбасадор, почесниот руски конзул Самсоненко, владиката од редовите на МПЦ Агатангел како и други почесни гости. Овој концепт се вклопува во четвртиот елемент на sharp power, православието и Руската православна црква.

Главни заклучоци од прославата во 2018 година

Бесмртниот полк е сè поприсутен, додека програмата се проширува не само во однос на содржината, туку и географски, покривајќи повеќе градови (освен Скопје и Битола, вкупно пет во споредба со претходната година), а го зголеми и својот опсег и ги прошири своите целни групи. За првпат црквата се појави како дел од програмата. Религиозната церемонија е симбол на „православното братство“, а симболизмот е еден од главните двигатели на руската пропаганда. На овој начин се прави обид на руските вредности и традиции да им се даде ексклузивитет во однос на православието и да се подведат како идентични со македонските и спротивни на западните демократски вредности. Фактот дека со молебенот управувал Руски свештеник, што ги поткрепува горенаведените заклучоци. Дополнително, спротивно и на традицијата и на реалноста, Русија и Руската православна црква го нема и не може да го има приматот врз целото православие. Ова беше годината со најголем број организирани настани, а нова карактеристика беше директната вклученост на Руската православна црква во прославата на Бесмртниот полк.

2019: ДОМАШНИТЕ ПОЛИТИЧАРИ ДЕЛ ОД ПРОСЛАВАТА НА БЕСМРТНИОТ ПОЛК И ПРОШИРУВАЊЕ НА ГЕОГРАФСКИОТ ОПСЕГ НА НАСТАНИТЕ ВО ПРОГРАМАТА

Ѕид на сеќавањето, лево од амбасадорот Баздникин е Саша Богдановиќ, градоначалник на Општина Центар, Скопје, 9 Мај 2019. Извор: Фејсбук

На **8 мај 2019,** во Скопје, повторно на платото на хотел Русија, Скопје со учество на претставници од Руската амбасада, здруженијата за македонско-руско пријателство, градоначалникот на скопската општина Центар, Саша Богдановиќ, и претставници на црквата беше поставен „Ѕидот на сеќавањето“. Исто така имаше и мала група граѓани кои носеа фотографии од нивните блиски кои падналe во борбата против фашизмот, следејќи го примерот и

[19] Почесен конзул на Руската Федерација во Северна Македонија во Битола, Манифестација Бесмртен Полк, 7 мај 2018, http://www.russconsulbt.org/

практиката во Русија. “*Ѕидот на сеќавањето*“ е симболот на овој настан кој што Кремљ го употребува во таргетираните земји.

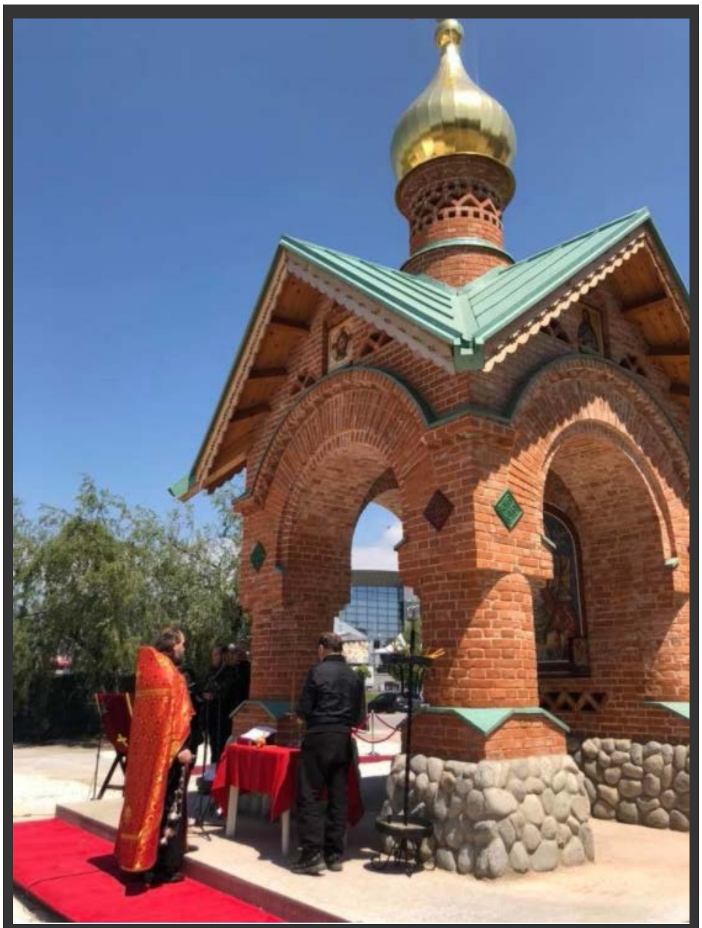
Религиозна церемонија за паднатите во Втората светска војна во црквата Св. Ѓорѓи Победоносец, Скопје, 9 мах 2019 Извор: Фејсбук

Програмата[20] беше по речиси истиот редослед како и претходната година, прво во параклисот Св. Ѓорѓи Победоносец беше одржана религиозна церемонија за паднатите во Втората светска војна, потоа беше посетен „Ѕидот на сеќавањето“, по што следеше концерт на кој два посебни гости/руски изведувачи пееја „руски патриотски воени песни“. Исто така, на концертот ученици од ОУ „Димитар Миладинов“, Општина Центар – Скопје изведоа рецитал на руски јазик, на темата Големата татковинска војна.

Настани беа организирани и во Битола, Свети Николе и Струмица, а за прв пат и во селото Здуње во регионот Порече, каде беше изграден скромен споменик на руски војник. Битола беше домаќин на Бесмртниот полк на 9 мај, настан по кој исто така беше следеше концерт. Во Битола повторно беа присутни Ноќните волци.

Главни заклучоци од прославата во 2019 година

Ова е годината во која на Бесмртниот полк за прв пат покрај вообичаените учесници официјално беше присутен и градоначалникот на една од најважните општини во Скопје – Центар. Ова укажува на тоа дека се опфатени скоро сите елементи од руската „sharp power“. Од друга страна, втора година по ред се одржува религиозна церемонија. Веќе трета година по ред Струмица е еден од градовите опфатени со програмата, така што се чини дека Руската амбасада и нејзините проксија продолжуваат со проширување на активностите по повод Денот на победата, не

[20] Во Скопје се одржи манифестацијата „Бесмртен полк“, Почесен конзул на Руската Федерација во Северна Македонија во Битола, 7 мај 2018, https://www.facebook.com/photo/?fbid=1016072281927717&set=pb.100069025905838.-2207520000

само во однос на содржината, туку и географски, а со тоа и своето влијание врз социјалниот контекст во Северна Македонија.

2020: ОДДАВАЊЕ ПОЧИТ НА ДВАЈЦАТА ПАДНАТИ РУСКИ ВОЈНИЦИ ЗА ВРЕМЕ НА ВТОРАТА СВЕТСКА ВОЈНА ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА И УШТЕ ЕДНА ОТВОРЕНА ПРОМОЦИЈА НА ВРСКИТЕ СО ДОМАШНИТЕ ПОЛИТИЧАРИ

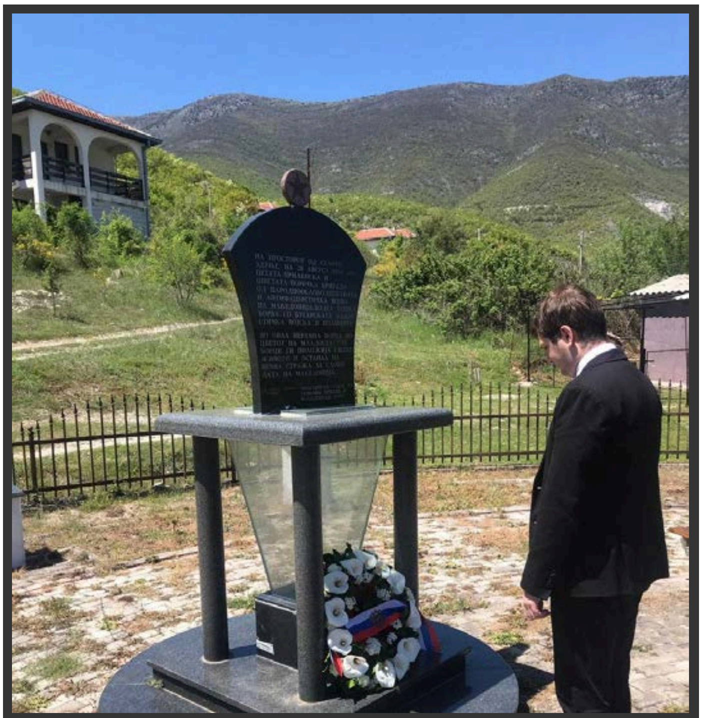

Претставник од Руската амбасада пред споменикот во Здуње им оддава почит на паднатите војници борци во Втората светска војна, Здуње, 8 мај 2020. Извор: Фејсбук

Поради пандемијата, во **2020 година** не се организираа големи настани со физичко присуство. Куриозитет е фокусот на западниот дел од државата, кој за првпат беше забележан оваа година, кога на 5 мај Руската амбасада им оддаде почит на паднатите борци[21] во ослободувањето на селото Здуње - Порече, од кои еден е Русин.

На 8 мај, претставници од Руската амбасада заедно со претставници од Сојузот на здруженија за македонско-руско пријателство положија цвеќе на Могилата на непобедените во Прилеп[22].

[21] Во селото Здуње – Порече, делегација од Руската амбасада им оддаде почит на седумте млади борци за ослободување на селото, Амбасада на Руската Федерација во Северна Македонија, 5 мај 2020, https://macedonia.mid.ru/web/macedonia_mc/vesti-od-ambasadata/-/asset_publisher/FYWz9cyhL1gT/content/delegacijata-od-ruska-ambasada-vo-poreckoto-zdune-im-oddade-pocit-na-sedumte-mladi-borci-za-osloboduvane-na-seloto-5-maj-2020-godina

[22] *Делегацијата од амбасадата учествуваше во церемонијата на полагање цвеќе кон Могилата на непобедените, прилеп, 8 мај 2020 година*, Амбасада на Руската Федерација во Северна Македонија, 8 мај 2020, https://macedonia.mid.ru/web/macedonia_mc/vesti-od-ambasadata/-/asset_publisher/FYWz9cyhL1gT/content/delegacijata-od-ambasadata-ucestvuvase-vo-ceremonijata-na-polagane-cveke-kon-mogilata-na-nepobedenite-prilep-8-maj-2020-godina

Амбасадорот Баздникин; Градоначалникот на Центар, Богдановиќ
9 мај 2020, Матка, Скопје. Извор: Фејсбук

На 9 мај беше организиран уште еден настан, овој пат во Скопје,, на споменикот во Матка[23], каде борци од две бригади ја бранеле браната Матка од разурнување, со што го спасиле градот од катастрофа. Помеѓу борците имало и еден руски војник. Покрај рускиот амбасадор Баздникин и почесниот конзул Самсоненко, на настанот повторно беше присутен градоначалникот на Општина Центар, Богдановиќ. За првпат на церемонијата учествуваа и претставници од Лукоил.

Градоначалникот на Центар, Богдановиќ; Амбасадорот Баздникин;
9 мај 2020, Центар, Скопје. Извор: Фејсбук

Подоцна истиот ден, истата „група“ откри споменик во општина Центар во Скопје. Споменикот е во сеќавање на „паднатите борци кои се бореле во антихитлеровската коалиција“, на улицата „9 мај“[24], донација од Амбасадата на Руската Федерација во Северна Македонија[25]. Ова е втора година по ред во која Богдановиќ активно учествува во прославата на Денот на победата, овој пат и како ко-организатор на официјален настан во рамките на програмата.

Централниот настан на Бесмртниот полк во 2020 година беше организиран онлајн, така што е многу тешко да се утврди бројот на учесници од Северна Македонија и нивото на нивната активност. Сепак, беше забележано присуството на Волонтерите на победата преку „Victory Team 75“[26] кои главно беа активни онлајн, преку нивната фејсбук-страница. Таа е активна и сега и продолжува да ангажира млади од Северна Македонија за настани организирани од Амбасадата, како и да промовира стипендии, размени и други видови настани и активности. На чело на волонтерите

[23] *Положување цвеќе на меморијалниот споменик во Матка,* Амбасада на Руската Федерација во Северна Македонија, 9 мај 2020, https://macedonia.mid.ru/web/macedonia_mc/vesti-od-ambasadata/-/asset_publisher/FYWz9cyhL1gT/content/polagane-cveke-kon-memorijalniot-spomenik-matka-skopje-9-maj-2020-godina
[24] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 9 мај 2020, https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1301573806710895&id=330562240478728
[25] Објава на официјалната веб-страница на Општина Центар, 9 мај 2020, https://www.centar.gov.mk/?p=9974
[26] Официјална фејсбук-страница на огранокот во Северна Македонија, https://www.facebook.com/VT75Macedonia

е алумнито на фондот Горчаков, Дарко Тодоровски, кој е еден од авторите на порталите *bregalnicki.mk* и *balkanist.net,* кои се едни од изворите на проруски дезинформации, пропаганда и антизападни наративи. Дополнително, Бесмртниот полк беше промовиран преку документарен филм насловен „Бесмртен полк – светско движење", кој беше промовиран на фејсбук-страницата „Руски дом Скопје"[27] и на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада[28].

Уште еден важен настан ја одбележа прославата на Денот на победата во 2020 година. На 9 мај, амбасадорот на Руската Федерација во Северна Македонија, Сергеј Баздникин објави колумна со наслов „Денот на победата и резултатите од Втората светска војна"[29], каде во неколку наврати ги извртува и манипулира со бројките и фактите како за периодот 1939-1941, така и за периодот после војната. Одејќи надвор од улогата на амбасадор, и преминувајќи ја линијата на „јавна дипломатија", Баздникин во исто време си игра со бројката 75, а тоа е релевантно за следното: 75-годишнина од големата победа во „Големата татковинска војна, 75% од воените акции биле преземени од „нашата армија" (армијата на СССР, а не на Русија, а Баздникин е амбасадор на Русија, а не на СССР), а Црвената армија успеала да уништи или заплени преку 75% од вкупното вооружување на Германија. Додека првото тврдење може да се докаже како точно, бидејќи навистина имаат изминато 75 години од големата победа, другите две бројки изразени во проценти никако не можат да бидат докажани или независно проверени, па затоа претставуваат дисторзија и манипулација. Не постои податок за вкупен број на воени акции преземени за време на Втората светска војна, бидејќи таа беше светска, а не европска војна, па воените операции во Бурма, Пацификот, Атлантикот, или дури Египет и Алжир, не можат прецизно да бидат утврдени. Од друга страна, одреден период СССР беше под значаен напад, така што се работи за перцепција или дефиниција на изразот „преземени од Црвената армија". Дали со тоа се мисли на одбранбени или напаѓачки операции. Во однос на запленувањето или уништувањето на вооружувањето има друга дилема, дали тука се брои германската машинерија и вооружување кои замрзнале и биле уништени за време на големиот студ при приоѓањето кон Москва. Поената е дека никој не ги предизвикува храброста и патриотизмот на народот на СССР, но тие не биле само Руси, и оваа храброст не е храброста на функционерите од Кремљ.Во оваа смисла, во колумната изостануваат фактите за учеството, придонесот и жртвата на западните сојузници, како во логистика, воена опрема и финансии, така и во жртви, не само во Европа, туку и во светот. Ова нè носи до поентата на параграфот напишан од амбасадорот

---

[27] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руски дом Скопје, https://www.facebook.com/watch/?v=2268545103455243

[28] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/1299203436947932

[29] Сергеј Баздникин, Денот на победата и резултатите од Втората светска војна, Амбасадата на Руската Федерација во Северна Македонија, 9 мај 2020, https://macedonia.mid.ru/web/macedonia_mc/vesti-od-ambasadata/-/asset_publisher/FYWz9cyhL1gT/content/kolumnata-na-ambasadorot-sergej-bazdnikin-denot-na-pobedata-i-rezultatite-od-vtorata-svetska-vojna-za-vesnikot-nova-makedonija-9-maj-2020-godina

или од Кремљ, каде се тврди следното: *„има тврдења, на пример, дека од 1 септември 1939 до 22 јуни 1941 СССР и Германија биле сојузници. За Москва беше јасно дека порано или подоцна ќе дојде до војна со нацистите – пактот за ненапаѓање склучен на 23 август 1939, како и другите билатерални договори, беа сметани како привремена и неопходна мерка. Во наведениот период, СССР беше воено неутрален и не учествуваше во војната*“.

Ова е токму наративот на Кремљ, дека СССР бил неутрален во периодот 1939-1941. Ова истражувањето нема да се занимава со ова лажно тврдење. Повеќе детали може да се најдат во друго истражување на FN[30] за вистинскиот сојуз меѓу Сталин и Хитлер, т.е. СССР и нацистичка Германија. Значи, уште една дисторзија и манипулација, нудење на полувистини и сомнителни факти – од една страна, намерно изоставени факти, на пример за улогата, учеството и придонесот на западните сојузници, а од друга страна, извртени факти – со цел да се измами јавноста (што по дефиниција претставува дезинформација) дека пактот му бил наметнат или му бил неопходен на Сталин[31]. Интересно, колумната беше објавена и во Нова Македонија, и имајќи предвид дека ова е трета колумна објавена од овој весник (таа од 2016 брзо беше повлечена), таа го става него во субјектите кои шират „бела пропаганда“.

Главни заклучоци од прославата во 2020 година

Без разлика на тоа што во тек беше пандемијата на КОВИД-19 и не се организираа големи настани со физичко присуство, програмата на Руската амбасада и нејзините проксија беа доминанти во онлајн просторот и „богати со содржина“. Учеството на домашен политичар, бизниси со руски капитал и вклучувањето на селото Здуње во западниот дел од државата се случува за првпат во програмата. Со цел да се појасни симболизмот, бројот на руски војници кои загинале во воените операции во Македонија е мал, а само двајца, и тие се дел од програмата – еден во Здуње и еден кај браната Матка. Ова се прави за да се прикаже дека Русија и помогнала на Северна Македонија за време на Втората светска војна.

---

[30] *Руските наративи за Втората светска војна*, Борба против лажни вести и наративи, 23 март 2022 https://f2n2.mk/ruskite-narativi-za-vtorata-svetska-vojna-vo-uchebnicite-po-istorija-vo-severna-makedonija/
[31] *Зошто пактот Молотов-Рибентроп од 1939 не му беше ‘наметнат’ на Сталин?*, Естонски институт за историска меморија, https://communistcrimes.org/en/mythbuster-why-molotov-ribbentrop-pact-1939-was-not-forced-stalin

2021: "ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ТРАДИЦИИТЕ" И НОВИ НАПАДИ ОД СТРАНА НА АМБАСАДОРОТ БЕЗДНИКИН ВРЗ УКРАИНА, ПОЛСКА И БАЛТИЧКИТЕ ЗЕМЈИ

Село Здуње, Оддавање почит на паднатите борци, положување цвеќе, 8 мај 2021. Извор: Фејсбук

Во **2021 година** беа организирани мноштво настани. Маршот на Бесмртниот полк беше онлајн активност која беше најавена на фејсбук-страницата на Руската амбасада[32] дека ќе се одржи на 10 мај. На 7 мај на веб-страницата на МСУ „Державин" беше промовирано видео[33] за Бесмртниот полк, поздравниот говор на ректорот на универзитетот. Видеото исто така беше промовирано на фејсбук-страниците на Руски дом[34] и Руската амбасада[35].

На 8 мај, делегација од Руската амбасада им оддаде почит на паднатите борци во Здуње, како што тоа беше случај во 2020 година.

Церемонија во Матка близу Скопје, рускиот амбасадор Баздникин и гости, брана Матка, 9 мај 2021. Извор: Фејсбук

Церемонијата на Матка повторно беше местото каде рускиот амбасадор, заедно со претставници од Лукоил и почесните конзули во Македонија, оддадоа почит на паднатиот руски војник кај браната Матка.

---

[32] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/1578794638988809

[33] *МСУ и годинава зема учество во манифестацијата „Бесмртен полк" по повод Денот на победата над фашизмот*, 7 мај 2021, https://msu.edu.mk/msu-i-godinava-zema-uchestvo-vo-manifestatsijata-besmrten-polk-po-povod-denot-na-pobedata-nad-fashizmot

[34] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руски дом Скопје, 8 мај 2021, https://www.facebook.com/watch/?v=464692301492503

[35] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 8 мај 2021, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/1586340781567528

Говор на амбасадорот Баздникин пред споменикот „75-годишнина од Големата победа“, Скопје, 9 мај 2021. Извор: Фејсбук

Подоцна во текот на денот, рускиот амбасадор, заедно со градоначалникот на Центар, Саша Богдановиќ, претставник од Амбасадата на Народна Република Кина, Амбасадорот на Босна и Херцеговина како и други претставници од дипломатскиот кор, учествуваше на настан пред споменикот по повод „75-годишнина од големата победа“ (подигнат во 2020 година) на улицата 9-ти мај.

Могила на непобедените, амбасадорот Баздникин и гости, 9 мај 2021, Прилеп. Извор: Фејсбук

Третиот настан тој ден (9 мај) беше организиран повторно во Прилеп. Могилата на непобедените повторно беше местото каде амбасадорот Баздникин беше придружуван од Здружението за македонско-руско пријателство и Сојузот на борците од НОБ.

Принтскрин од официјалниот онлајн настан Бесмртен полк, 10 мај 2021. Извор: Фејсбук

Како што беше најавено претходно, на 10 мај беше организиран онлајн настан Бесмртен полк. Според бројот на учесници, настанот не беше многу посетен, но беше дел од официјалната програма на Амбасадата.

На 7 мај, рускиот амбасадор во Северна Македонија, Баздникин, напиша колумна која беше објавена во Нова Македонија[36], како и на официјалната веб-страница на Руската амбасада во Скопје. Во неговата колумна, амбасадорот Баздникин уште еднаш го засили веќе забележаниот наратив за „појава на неофашизмот и неонацизмот“ и се обиде да ја занемари одговорноста на СССР за започнувањето на Втората светска војна.

Главни заклучоци од прославата во 2021 година

Како што може да се види, настаните кои беа дел од програмата во 2021 година се скоро во целост исти како и во 2020 година.

2022: ЗГОЛЕМЕН ФОКУС ВРЗ СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ПРОСЛЕДЕН СО КУЛМИНАЦИЈА ВО ДЕЗИНФОРМАЦИИТЕ “НИЕ НЕ СМЕ АГРЕСОРИ, ТУКУ ОСЛОБОДИТЕЛИ“

Скопје, 7 мај 2022. Извор: Фејсбук

Во **2022 година** исто така беа организирани повеќе настани по истата шема. На 7 мај, во параклисот Св. Ѓорѓи Победоносец во Скопје се одржа молебен „*за помен на руските војници загинати во сите времиња за верата и Татковината*“[37].

На настанот имаше десетина присутни, вклучувајќи го и рускиот амбасадор, Сергеј Баздникин.

[36] Сергеј Баздникин, *Денот на победата е повеќе од празник*, Нова Македонија, 8 мај 2021, https://www.novamakedonija.com.mk/mislenja/kolumni/денот-на-победата-е-повеќе-од-празник/
[37] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 7 May 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/pfbid0aCXzZ61QoBzcCd5A7BcmbjDqHrCRAFyMsJYuBr342wo5742wmmU3Atkuvm2fhPrSl

Прилеп, 8 мај 2022. Извор: Фејсбук

На 8 мај, делегација од Руската Амбасада, почесниот конзулат во Битола и членови на здруженијата за македонско-руско пријателство положија цвеќе на Могилата на непобедените во Прилеп. Делегацијата беше предводена од министерот-советник Александар Космодемјанскиј[38].

Како што може да се види од објавените фотографии, на настанот присуствувале помалку лица отколку претходните години.

С. Здуње (Порече), 8 мај 2022. Извор: Фејсбук

На 8 мај, делегација од Амбасадата, заедно со локалните жители на с. Здуње (Порече) им оддаде почит на седумте борци кои загинале во битката за ослободување на селото, од кои еден бил од руска националност.

Како што може да се види од фотографиите објавени на фејсбук-страницата на Амбасадата, на церемонијата не присуствувале голем број луѓе[39].

---

[38] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 8 May 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/pfbid0UDuJy47qzW2eNNbrfNdohoXDzhGijCxxLzfaeysmLcwqqxusa3CkefJE8Gmx5GWAl

[39] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 8 May 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/pfbid02fnEV9onLtrVM7svLjxcuiK9moTCh65Lk9XndfS6fter1xqjn5SwKpz5UWCYHwBgCl

Матка (Скопје), 9 мај 2022. Извор: Фејсбук

На 9 мај, како дел од програмата за прослава на Денот на победата, делегација предводена од амбасадорот Сергеј Баздникин, заедно со почесниот конзул во Битола, Сергеј Самсоненко, и регионалниот менаџер на Лукоил, Андреј Куку, положија цвеќе на меморијалниот споменик во Матка и им оддадоа почит на паднатите борци од 12-тата и 14-тата скопска бригада, од кои еден бил од руска националност.

Од фотографиите кои се објавени на фејсбук-страницата на Амбасадата не може да се утврди бројот на присутни на настанот[40].

Скопје, 9 мај 2022. Извор: Фејсбук

Се чини дека главниот настан беше организиран од Руската амбасада на 9 мај, на истоимената улица во Скопје, каде беше одржана церемонија по повод 77-годишнината од Денот на победата. На настанот присуствуваа делегација од Руската амбасада предводена од амбасадорот, амбасадорите на НР Кина и Босна и Херцеговина, заменик-амбасадорот на Република Србија, почесните конзули на Руската Федерација во Охрид и Битола, делегација од Лукоил – Македонија, МСУ „Державин“, Рускиот центар, руските сонародници, претседателот на Демократската партија на Србите, Иван Стоиљковиќ, претставници од Левица и други учесници.[41] Амбасадорот одржа говор во кој се осврна на војната во Украина, при што ги повтори извртувањата и манипулациите кои се дел од наративите на Кремљ дека Русија се бори против нацизмот и всушност ја ослободува Украина: *„Денес, кога руските војници повторно,*

---

[40] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 9 мај 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/pfbid02zbYmWRcmdQRuHuAr8V59NjnbfZAwTLQR33GaLdPWpRmZdMnTr9uDM7xa1CTZLJgl

[41] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 9 мај 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/pfbid036JuvwxiQmD39V1hZGUMMnwaJrrToq94VRrxFk6cwQW8ij3uw8JZMsvoEn7WdEcrql?__cft__[0]=AZWSG3WESqmj5kYDIR4JiBij-WAApuuJV1a9qN_9mEPnvopDEyt_DVSR9G3Fs6c5U8f86a4XdNeUI_iYgb2CEOguojWoydMJNXCvGofviB68nVGefqwkEovuFnqUMXaYWFX9iSisPlSBhsJnMAc8Aan3&__tn__=%2CO%2CP-R

како и пред осум децении, треба да се борат со оружје во рацете против нацизмот што се вкорени на украинската земја, празникот 9 мај за нас е исполнет со посебно значење. Затоа на ослободените територии се подигнува Знамето на Победата – знамето што некогаш беше подигнато над Рајхстагот во Берлин. Обвинети сме за агресија. Нагласувам – неосновано. Ние не сме агресори, туку ослободувачи“[42].

Главни заклучоци од прославата во 2022 година

Како што може да се види, настаните кои беа дел од програмата во 2022 година се скоро во целост исти како и во 2021 година, со неколку значајни разлики. Овојпат прославата беше искористена односно злоупотребена за да се направи обид да се оправда воената агресија врз Украина. Доволна илустрација за ова е една од многуте лаги изнесени од страна на Бездникин како на пример „ *Ние не сме агресори, туку ослободувачи“.* Дополнително, за првпат на прославата беше присутен висок претставник на Лукоил – регионален директор, што укажува на фокусот кој Кремљ го става на Северна Македонија. Исто така, за разлика од претходните години, политичката партија Левица за првпат и официјално е присутна на еден од настаните од официјалната програма.

[42] Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 9 мај 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/305859665058228

ИЗВОРИ

1. Национален фонд за демократија, „Од *'мека моќ' кон 'sharp power' – подемот на авторитарното влијание во демократскиот свет,* https://www.ned.org/wp-content/uploads/2017/12/Executive-Summary-Sharp-Power-Rising-Authoritarian-Influence.pdf
2. Џозеф Нај, *Мека моќ: потеклото и политичкиот развој на еден концепт*, 2017, https://www.nature.com/articles/palcomms20178
3. Индекс на ранливост – мерење на ранливоста кон странско штетно влијание, GLOBSEC http://www.vulnerabilityindex.org/
4. https://athina984.gr/2021/10/20/gg-nato-i-rosia-echei-ginei-pio-katapiestiki-sto-esoteriko-kai-pio-epithetiki-sto-exoteriko/
5. Марлен Ларуел, *Разбирање на илиберализмот на Русија,* Journal of Democracy, бр. 31, стр. 115-129
6. Мира Милошевиќ-Јуаристи, *Бесмртен полк: гордоста и предрасудите на Русија*, Кралски институт Елкано, 27 септември 2018, https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/the-immortal-regiment-the-pride-and-prejudice-of-russia/
7. Владимир Путин, *говор на парадата по повод Денот на победата во 2018 година,* http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/57436
8. *„Големата татковинска војна" на Путин во карантин*, Mythdetector, 2020, https://mythdetector.ge/en/putin-s-great-patriotic-war-in-quarantine/
9. Јутјуб-канал „Македонски бесмртен полк", https://www.youtube.com/channel/UCmZhyvEqbDYz2-jQbbOXuwg/about
10. http://www.rusmak.org.mk/
11. Објава на официјалната фејсбук-страница на Амбасадата на Руската Федерација во Северна Македонија, 8 мај 2016, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/475973559270928
12. Владимир Путин, *Воведен говор на состанокот со членовите на извршниот комитет на Европскиот конгрес на Евреите,* 2007, http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24586
13. *Комунистичкиот терор во Финска*, Естонски институт за историска меморија, https://communistcrimes.org/en/countries/finland#historical-introduction
14. Алексеј Кривошеев, *Заборавените лекции од историјата*, Нова Македонија, 9 мај 2017, https://macedonia.mid.ru/web/macedonia_mc/vesti-od-ambasadata/-/asset_publisher/FYWz9cyhL1gT/content/zaboravenite-lekcii-od-istorijata-kolumna-na-vtor-sekretar-vo-ambasadata-g-din-aleksej-krivoseev-objavena-vo-nova-makedonija-09-05-2017

15. *Руските наративи за Втората светска војна*, Борба против лажни вести и наративи, 23 март 2022, https://f2n2.mk/ruskite-narativi-za-vtorata-svetska-vojna-vo-uchebnicite-po-istorija-vo-severna-makedonija/
16. https://time.mk/c/0b00e0c8fa/albanija-vo-poslednite-tri-godini-nad-60-stranski-drzavjani-megju-niv-i-diplomati-proglaseni-za-persona-non-grata.html
17. https://msu.edu.mk/25-godishen-jubilej-na-zdruzhenieto-za-makedonsko-rusko-prijatelstvo-a-a-rostkovski-od-bitola/
18. http://www.prilepinfo.mk/mk/muzei/mogila-na-nepobedenite
19. Почесен конзул на Руската Федерација во Северна Македонија во Битола, Манифестација Бесмртен Полк, 7 мај 2018, http://www.russconsulbt.org/%D0%92%D0%9E%20%D0%A1%D0%9A%D0%9E%D0%9F%D0%88%D0%95%20%D0%A1%D0%95%20%D0%9E%D0%94%D0%A0%D0%96%D0%98%20%D0%9C%D0%90%D0%9D%D0%98%D0%A4%D0%95%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%A6%D0%98%D0%88%D0%90%D0%A2%D0%90%20%E2%80%9E%D0%91%D0%95%D0%A1%D0%9C%D0%A0%D0%A2%D0%95%D0%9D%20%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9A%E2%80%9C
20. https://www.facebook.com/photo/?fbid=1016072281927717&set=pb.100069025905838.-2207520000
21. Во селото Здуње – Порече, делегација од Руската амбасада им оддаде почит на седумте млади борци за ослободување на селото, Амбасада на Руската Федерација во Северна Македонија, 5 мај 2020, https://macedonia.mid.ru/web/macedonia_mc/vesti-od-ambasadata/-/asset_publisher/FYWz9cyhL1gT/content/delegacijata-od-ruska-ambasada-vo-poreckoto-zdune-im-oddade-pocit-na-sedumte-mladi-borci-za-osloboduvane-na-seloto-5-maj-2020-godina
22. *Делегацијата од амбасадата учествуваше во церемонијата на полагање цвеќе кон Могилата на непобедените, Прилеп, 8 мај 2020 година*, Амбасада на Руската Федерација во Северна Македонија, 8 мај 2020, https://macedonia.mid.ru/web/macedonia_mc/vesti-od-ambasadata/-/asset_publisher/FYWz9cyhL1gT/content/delegacijata-od-ambasadata-ucestvuvase-vo-ceremonijata-na-polagane-cveke-kon-mogilata-na-nepobedenite-prilep-8-maj-2020-godina
23. *Положување цвеќе на меморијалниот споменик во Матка,* Амбасада на Руската Федерација во Северна Македонија, 9 мај 2020, https://macedonia.mid.ru/web/macedonia_mc/vesti-od-ambasadata/-/asset_publisher/FYWz9cyhL1gT/content/polagane-cveke-kon-memorijalniot-spomenik-matka-skopje-9-maj-2020-godina
24. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 9 мај 2020,

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1301573806710895&id=330562240478728
25. Објава на официјалната веб-страница на Општина Центар, 9 мај 2020, https://www.centar.gov.mk/?p=9974
26. Официјална фејсбук-страница на огранокот во Северна Македонија, https://www.facebook.com/VT75Macedonia
27. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руски дом Скопје, https://www.facebook.com/watch/?v=2268545103455243
28. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/1299203436947932
29. Сергеј Баздникин, Денот на победата и резултатите од Втората светска војна, Амбасадата на Руската Федерација во Северна Македонија, 9 мај 2020, https://macedonia.mid.ru/web/macedonia_mc/vesti-od-ambasadata/-/asset_publisher/FYWz9cyhL1gT/content/kolumnata-na-ambasadorot-sergej-bazdnikin-denot-na-pobedata-i-rezultatite-od-vtorata-svetska-vojna-za-vesnikot-nova-makedonija-9-maj-2020-godina
30. *Руските наративи за Втората светска војна*, Борба против лажни вести и наративи, 23 март 2022, https://f2n2.mk/ruskite-narativi-za-vtorata-svetska-vojna-vo-uchebnicite-po-istorija-vo-severna-makedonija/
31. *Зошто пактот Молотов-Рибентроп од 1939 не му беше ‘наметнат’ на Сталин?*, Естонски институт за историска меморија, https://communistcrimes.org/en/mythbuster-why-molotov-ribbentrop-pact-1939-was-not-forced-stalin
32. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/1578794638988809
33. *МСУ и годинава зема учество во манифестацијата „Бесмртен полк“ по повод Денот на победата над фашизмот*, 7 мај 2021, https://msu.edu.mk/msu-i-godinava-zema-uchestvo-vo-manifestatsijata-besmrten-polk-po-povod-denot-na-pobedata-nad-fashizmot
34. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руски дом Скопје, 8 мај 2021, https://www.facebook.com/watch/?v=464692301492503
35. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 8 мај 2021, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/1586340781567528
36. Сергеј Баздникин, *Денот на победата е повеќе од празник*, Нова Македонија, 8 мај 2021, https://www.novamakedonija.com.mk/mislenja/kolumni/денот-на-победата-е-повеќе-од-празник/

37. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 7 May 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/pfbid0aCXzZ61QoBzcCd5A7BcmbjDqHrCRAFyMsJYuBr342wo5742wmmU3Atkuvm2fhPrSl
38. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 8 May 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/pfbid0UDuJy47qzW2eNNbrfNdohoXDzhGijCxxLzfaeysmLcwqqxusa3CkefJE8Gmx5GWAl
39. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 8 May 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/pfbid02fnEV9onLtrVM7svLjxcuiK9moTCh65Lk9XndfS6fter1xqjn5SwKpz5UWCYHwBgCl
40. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 9 мај 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/pfbid02zbYmWRcmdQRuHuAr8V59NjnbfZAwTLQR33GaLdPWpRmZdMnTr9uDM7xa1CTZLJgl
41. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 9 мај 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/pfbid036JuvwxiQmD39V1hZGUMMnwaJrrToq94VRrxFk6cwQW8ij3uw8JZMsvoEn7WdEcrql?__cft__[0]=AZWSG3WESqmj5kYDIR4JiBij-WAApuuJV1a9qN_9mEPnvopDEyt_DVSR9G3Fs6c5U8f86a4XdNeUI_iYgb2CEOguojWoydMJNXCvGofviB68nVGefqwkEovuFnqUMXaYWFX9iSisPlSBhsJnMAc8Aan3&__tn__=%2CO%2CP-R
42. Објава на официјалната фејсбук-страница на Руската амбасада во Северна Македонија, 9 мај 2022, https://www.facebook.com/RussianEmbMKD/posts/305859665058228